

TEKNOLOGIA

Marmotaren eguna

DIANA FRANCO

Badirudi adimen artifiziala erabiltzea beharrezko ongaria bilakatzeko ari dela erakundeen lehia-kortasunerako. Badirudi, ikertzen, alderatzen, sortzen denbora erabiltzeak, eta horrekin ezagutza esperientziaren prozesuaren bitartez geureganatzeak (gizakion ekonomietan lehengai nagusia dena) lanordutan ekartzen duen kostua oso handia dela eta berrikusi behar dela. Zertarako eman orduak proiektu baterako kalkulu-orria diseinatzen, adimen artifizial generatibo batek segundotan eman badiezazuke erantzuna? Zertarako egin argazki bat artikulu baterako? Zertarako galdu denbora proiektu baten lanketan dirulaguntza bat lortzeko?... Ez ote da nahikoa ideia izatea? Zelan kendu erditik ikerketa eta garapena?

Bai nire inguruan, bai sektore ezberdinetan badaude erakunde ugari teknologia hauek berenganatzen, emaitza azkarrak eta kostuen murrizketarako aukerak ekarriko dizkietelakoan.

Sistema horren baitan denok harapatuta geratzen bagara, denok arazo berak konpontzeko galdera berak egiten baditugu, errealitateko esperientziatik ikasi ordez adimen artifizialari galdetu beste egiteko modurik praktikatzeko ez badugu, ez al dira adimen artifizial horiek gero eta gauza berri gutxiago sortzeko gai izango? Ez al gara bukile bat sortzen ariko? Ez al dugu gure gizartea lautuko? Txirrotuko? Marmotaren eguna bezala errepikatzen diren proiektuak sortuko ote ditugu?

Baina, beharbada, gutxiesten nabiltzen teknologia hau, beharbada galdera onak izan daitezke adimen artifizialetan ideia berriak sartzeko modua, beharbada datu-baseen parte bilakatuko dira noizbait galderak, eta horrekin aniztasun eta konplexutasun handiagoko adimenak bilakatuko dira. Beste gauza bat izango da, horrelako sistemen baitan lan egiteak gure izateari zentzu handiagoa ekarriko ote dion. ●

NAZIOARTEA

EL UNIVERSAL

Guatemala, 100 eguneko sokatira

AXIER LOPEZ

Bernardo Arévalo de Leónek Guatemalako presidente kargua hartu du. Hauteskundeak irabazi dituena presidente izendatzea ez litzateke albiste izango kasik, baina Guatemalan bai. 100 bat egunez, krimen antolatuarekin lotutako estatuko indar ustelak beren pribilegioak babesten saiatu dira. Guatemala "erregimen hibrido" gisa sailkatu izan da: ezaugarri "demokratiko eta autoritarioen" nahasketa gisa.

Duela urtebete, Arévalo ezezaguna zen. Ez zen inkestetan agertzen. 2015eko ustelkeriaren aurkako protesten giroan jaio zen Movimiento Semilla alderdi sozialdemokrata. Hain zuzen ere, Guatemala gobernatu duen kasta politikoko ustelaren parte ez izateak eragin ditu, Arévalok abuztuan hauteskundeak irabazi zituenetik, presidentetzara ez heltzeko saiakerak.

Arévaloren garaipena ustekabekoa izan zen. Elitearen gustukoak ez ziren beste hautagaiak lehen itzuliaren aurretik deskalifikatu zituzten, aldaketaren aldeko jendearen itxaropena txikia zen. Baina Arévalok bigarren itzulira pasatzea lortu zuenean, igoera geldiezina izan zen, eta horrekin batera *lawfare*aren hasiera. Are gehiago, bigarren itzulia baino egun batzuk lehenago, bera hiltzeko plan bat atera zen argitara, estatuko indarren eta paramilitarren parte-hartzearekin.

Consuelo Porrás Argueta fiskal nagusiak, AEBtan ustelkeriagatik zigortutako funtzionarioak, Semillaren aurkako ikerketa abiatu zuen, inskripzio pro-

zesuan irregulartasunak egin zituelakoan. Ondoren, alderdi politikoa bertan behera uzteko agindu zuen. Konstituzio Auzitegiak agindua blokeatu zuen eta bigarren itzuliak aurrera jarraitu zuen. Arévalok botoen %58 lortu zituen, eta hautagai ofizialistak %37. Berehala hasi ziren bere inbestidura eragozteko aha-lerinak. Herritarren protesta artean, Konstituzio Auzitegiak eskuineko sektoreen helegiteak jasotzen eta baztertzen jarraitu zuen, Arévalok hilaren 15ean karguaz jabetu arte.

ETA JATORRIZKO HERRITARRAK?

Herritarren %44k bere burua "indigenatza" dauka, baina Kongresuan ez dago indigenarik (Sonia Gutiérrez ezkertiarra izan ezik). Ollantay Illamná blogean dioten bezala, Semillak ez du nazio aniztasunaren aldeko apusturik egin, ez dute irabazi jatorrizkoekin batera borroka egiteagatik, ustelkeriaren aurka zorrotz egiteagatik baizik. Arazoa da borroka hori askotan ustelak beraiek edo pribilegiatuek gorputzu dutela.

Luis E. Sabini Fernández kazetariaren arabera, egun Guatemalan hiru "aktore" daude. Lehena oligarkia zaharra da, maien eta kitxeen gainetik bizi dena pribilegio-sareei esker. Bigarren aktorea indigenak dira, mobilizatuta daudenak eta lurra defendatzen ari direnak oligarkiaren indarkeriari aurre eginez. Eta hirugarrena, Semilla da. Lehen aktorearen etsai amorratua da, baina, jatorrizko herriei zer harreman duen ikusteko dago. ●